

УДК 336.027:338.12.015

Кучінка Тетяна Василівна

аспірант кафедри фінансів

Малець Станіслав Станіславович

аспірант кафедри фінансів,

Мукачівський державний університет

Кучинка Татьяна Васильевна

аспирант кафедры финансов

Малец Станислав Станиславович

аспирант кафедры финансов,

Мукачевский государственный университет

Kuchinka Tatiana

Postgraduate Department of Finance

Malets Stanislav

Postgraduate Department of Finance,

Mukachevo State University

**БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ЯК ФОРМА
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМИ ПРОЦЕСАМИ
БЮДЖЕТНО-НАЛОГОВОЙ РЕГУЛЮВАННЯ, КАК ФОРМА
ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ КРИЗИСНЫХ
ПРОЦЕССОВ
FISCAL ADJUSTMENT, AS A FORM OF CRISIS MANAGEMENT
PROCESS**

В статті досліджено бюджетно-податкове регулювання як важлива форма державного управління кризовими процесами. Розкрито механізм, цілі, завдання та принципи антикризового управління із застосуванням інструментів бюджетно-податкової політики. Доведено, що ефективне бюджетно-податкове регулювання сприяє забезпеченню виходу з кризових порочесів країни.

Ключові слова: державне управління, бюджетно-податкове регулювання, економічна криза, управління кризовими процесами.

В статье исследованы бюджетно-налоговое регулирование как важная форма государственного управления кризисными процессами. Раскрыт механизм, цели, задачи и принципы антикризисного управления с применением инструментов бюджетно-налоговой политики. Доказано, что эффективное бюджетно-налоговое регулирование способствует обеспечению выхода из кризисных порочесив страны.

Ключевые слова: государственное управление, бюджетно-налоговое регулирование, экономический кризис, управление кризисными процессами.

In the article the fiscal adjustment as an important form of crisis management processes. The mechanism, aims, objectives and principles of crisis management using tools of fiscal policy. It has been proved that effective fiscal adjustment contributes to exit the crisis porotsesiv country.

Keywords: governance, fiscal adjustment, economic crisis, crisis management processes.

В сучасних умовах держава виступає регулятором, який повинен здійснювати управління під час виникнення кризових процесів. Всі інструменти та методи держави спрямовані на забезпечення найшвидшого виходу з кризових умов та мінімізації їх наслідків. Для забезпечення комплексного та системного підходу до вирішення цієї проблеми необхідною умовою є створення оптимальної моделі державного управління кризовими процесами.

Така модель формується із застосуванням таких форм державного управління кризовими процесами: бюджетно-податкового регулювання, грошово-кредитного регулювання, зовнішньоекономічного та соціального регулювання. Застосування їх у комплексі дає можливість урахувати всі аспекти прояву кризових процесів (рис. 1).

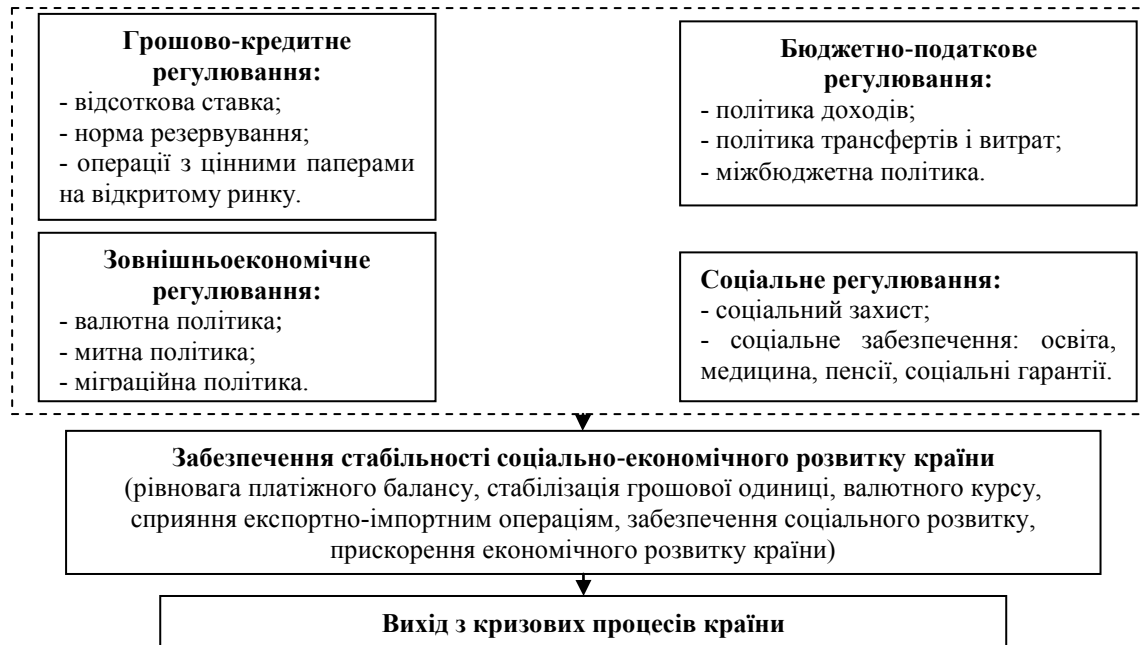

Рис. 1. Форми та інструменти механізму державного управління кризовими процесами (розробка авторів)

Протягом останніх років економісти приділяють значну увагу вивченню інструментів бюджетно-податкового регулювання. Зокрема, комплексне та системне визначення механізму даної форми регулювання здійснено у своїх працях Завгородня О. О., Паєнтко Т. В., Тропіна В. Б., Тріпак М. М., Черничко Т. В. (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «бюджетно-податкове регулювання»

Автори	Визначення
Черничко Т. В. [1]	Зміна структури бюджету країни з метою вирішення тактичних і стратегічних цілей державного регулювання економіки
Завгородня О. О. [4]	Система державних заходів щодо змін в умовах оподаткування та в обсягах і структурі державних видатків з метою нормального протікання розширеного відтворення й забезпечення динамічної макроекономічної рівноваги
Паєнтко Т. В. [5]	Сукупність інструментів і важелів, за допомогою яких держава створює умови для мобілізації необхідного обсягу фінансових ресурсів та їх ефективного використання з метою забезпечення сталого економічного зростання
Тріпак М. М. [6]	Процес формування розподілу та використання фондів грошових коштів адміністративно-територіальних формувань

Черничко Т. В. пропонує визначення, бюджетно-податкового регулювання, як комплексу взаємопов'язаних між собою заходів, які включають податкове

регулювання, регулювання створення та використання фінансових ресурсів держави [1].

У більшості випадків науковці розділяють окремо поняття «бюджетне регулювання» та «податкове регулювання». На нашу думку дане розмежування носить умовний характер, оскільки дані елементи є взаємопов'язаними і функціонують паралельно. Саме застосування терміну бюджетно-податкове регулювання вказує на сферу впливу державної політики в процесі регулювання кризових процесів.

До елементів бюджетно-податкового регулювання відносяться визначення джерел надходження коштів у державну казну, формування системи оподаткування, визначення об'єктів та рівня їх оподаткування, регулювання процесу формування витрат господарських суб'єктів через норми амортизації, відрахування у різні фонди, визначення статей державних витрат, регулювання дефіциту державного бюджету (рис. 2).

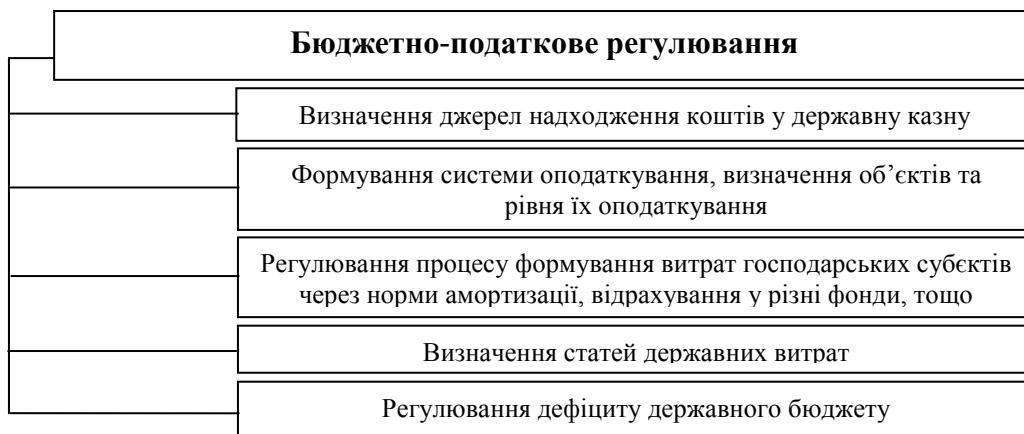

Рис. 2. Елементи бюджетно-податкового регулювання (розробка авторів)

Основними законодавчими актами бюджетно-податкового регулювання є Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, закони України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, рішення органів місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Складовими бюджетно-податкового регулювання є податкове та бюджетне регулювання. Метою податкового регулювання є сприяння економічному зростанню та надходженню фінансових ресурсів до державного бюджету. Податкове регулювання залежить від вибраної податкової політики, системи оподаткування, податкових пільг.

Метою бюджетного регулювання є сприяння фінансовому забезпеченню соціально-економічного розвитку країни. Бюджетне регулювання полягає у розподілі

фінансових ресурсів з метою вирішення стратегічних і тактичних цілей державного регулювання економіки; в можливості концентрації необхідних фінансових ресурсів в руках держави і спрямуванні їх на вирішення пріоритетних економічних і соціальних проблем; у стимулюванні або стримуванні розвитку економіки країни; у вирішенні соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими категоріями населення та за допомогою системи трансфертних платежів [2].

На рис. 3 подано огляд основних цілей, завдань, принципів, функцій та інструментів бюджетно-податкового регулювання в Україні.

Рис. 3. Основні складові бюджетно-податкового регулювання (розробка авторів)

Дослідження дало змогу окреслити такі основні функції бюджетно-податкового регулювання:

- акумулятивна (вплив на розподіл обмежених фінансових ресурсів з метою вирішення стратегічних і тактичних цілей державного регулювання економіки);

- розподільча (полягає в можливості концентрації необхідних фінансових ресурсів в руках держави і спрямуванні їх на вирішення пріоритетних економічних і соціальних проблем);
- стимулююча/стримувальна (дозволяє застосовувати бюджетно-податкове регулювання як фактор стимулювання або стримування розвитку економіки країни);
- соціальна (дозволяє вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими категоріями населення та за допомогою системи трансфертних платежів).

Найбільш вагомою є регуляторна функція, яка дозволяє шляхом визначення специфічної комбінації інструментів бюджетно-податкового регулювання ринкової економіки (як елементу механізму державного регулювання) та в залежності від моделі соціально-економічного розвитку, впливати на темпи зростання основних макроекономічних показників [3].

Отже, бюджетно-податкове регулювання дає можливість регулювати фінансові потоки між секторами національної економіки, формувати необхідні фінансові ресурси і забезпечувати можливість здійснення основних соціально-економічних функцій держави.

Література:

1. Черничко Т. В. Застосування інструментів бюджетно-податкового та грошово-кредитного регулювання в умовах перехідного періоду / Т. В. Черничко, С. Ф. Черничко // Вісник Технологічного університету. – №4. Частина 2. Економічні науки. – Хмельницький, 2002. – С. 275-280.
2. Черничко Т. В. Використання важелів податкового регулювання на розвиток економічної системи / Т. В. Черничко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – № 13. – Львів, 2003. – С. 196-200.
3. Черничко Т. В. Вплив бюджетно-податкового регулювання економіки на активізацію інвестиційних процесів в Україні / Т. В. Черничко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер. Економічна. – 2004. – №76. –С. 80-88.
4. Завгородня О. О. Фіскальне регулювання: зміст, основні форми та напрямки впливу на соціально-економічні процеси / О. О. Завгородня // Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми перехідної економіки України», присвяченої 100-річчю Державної металургійної академії України. – Дніпропетровськ: Січ, 1998. – С. 136-139.
5. Паєнтко Т. В. Інструменти фіскального регулювання фінансових потоків [Електронний ресурс]. / Т. В. Паєнтко // Електрон. наук. фахове видання «Ефективна економіка» – 2011. – № 8. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
6. Тріпак М. М. Бюджетне регулювання в період трансформації міжбюджетних відносин / М. М. Тріпак, О. Й. Тимчук // Наукові записки. Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. Серія: Економіка. – №11. – 2002. – С. 67-70.